

Tilstandsrapport for Agderkysten, Statsforvalteren i Agder og Agder Fylkeskommune

Prosjektbeskrivelse (vedlegg til kontrakt)

Innhold

1	Oppgaveforståelse	3
1.1	Omfang og varighet	4
2	Prosjektbeskrivelse	4
2.1	Tidsplan for prosjektet	5
2.2	Prosjektgruppe.....	6
2.2.1	Underleverandører	6
3	Leveranser	6
3.1	Rapport	6
4	Pris og betalingsbetingelser	7
5	Vedlegg.....	7

1 Oppgaveforståelse

Utgangspunktet for oppdraget er den regionale satsningen SOS -Sammen om Skagerrak, som er initiert av Statsforvalteren i Agder i samarbeid med regional forvaltning (fylkeskommune og kommuner), forskningsmiljøene, næringslivet og frivilligheten. Visjonen er å ta vare på Skagerrak og egdenes kyst og sikre et rent og rikt hav innen 2030. Skagerrak er under sterkt press fra klimaendringer, forurensning, overfiske og nedbygging av strandsonen. Dette har ført til svekkede tareskoger, redusert bestand av fisk og sjøfugl, og økt forekomst av trådalger og mørkere vann.

Det er utarbeidet et konseptnotat for SOS -Sammen om Skagerrak som Fylkestinget og kommunene i programmet har sluttet seg til. Programmet vil ha fire innsatsområder, hvor dette prosjektet hovedsakelig skal bidra opp mot områdene «1. Omforent miljøfaglig kunnskapsgrunnlag for Skagerrak og Agderkysten» og «4. Formidling av kunnskap om hav og kyst». Grunnlaget for dette prosjektet er detaljert i konseptnotatet for SOS -Sammen om Skagerrak programmet, der det står at: «Det eksisterende kunnskapsgrunnlaget om miljøtilstanden på Agderkysten og i Skagerrak må sammenfattes... Kunnskapsgrunnlaget vil måtte omfatte blant annet påvirkninger fra næringsalter og forurensning, status for vannkjemi, til planteplankton og dyreplankton, bunnfauna, makroalger og ålegress, marine naturtyper/marint grunnkart, fisk, havpattedyr og sjøfugl (tilsvarende som i prosjektet "Frisk Oslofjord") og Tilstandsrapporten for Oslofjorden som kom ut i 2025. Overvåking i ferskvann og kystvann som foretas etter krav i vannforskriften vil være en del av dette kunnskapsgrunnlaget»

Tilstandsrapport for Oslofjorden ble utført i 2024/2024 (Frigstad mfl., 2024) av NIVA, Havforskningsinstituttet, NINA, NMBU og UiO, på oppdrag for Miljødirektoratet og Statsforvalter (se Vedlegg). Utgangspunktet for Tilstandsrapporten for Oslofjorden var Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden.

Tilstandsrapporten for Agderkysten vil ha lignende utforming og format som tilsvarende rapport for Oslofjorden, og vil beskrive utviklingstendenser minst fra ti år tilbake, i de tilfellene det er tilgjengelige data. Det skal legges betydelig vekt på layout og språk og resultatene beskrives på en enkel og illustrativ måte, slik at folk utenfor fagmiljøene forstår resultatene. Målgruppen for rapporten er forvaltning, politikere og allmennheten for øvrig.

Prosjektet startet opp i 2025 med å lage en oversikt over datatilgjengeligheten for de ulike fagområdene, og leveransen var et notat «Dataoversikt for Agderkysten» (se Vedlegg). Dette notatet viste at det er et godt datagrunnlag for økologisk og kjemisk tilstand, i tillegg til for det fleste økosystemkomponenter som for eksempel fisk, dyreplankton, og utbredelse av ulike naturtyper.

Oppdragsgiver, som er programsekretariatet for SOS -Sammen om Skagerrak ved Statsforvalteren i Agder, ønsker å samle de aktører som har kompetanse på miljøforholdene langs Agderkysten; NIVA, HI og NINA og UiA. NIVA er hovedoppdragstaker og inngår underleverandøravtaler med de relevante institusjonene.

Samordning mellom Innakva hovedprosjekt og Tilstandsrapport for Agderkysten

I 2025 startet Innakva opp sitt hovedprosjekt, som består av fire deler, hvorav del 1 Kartlegging Agder og Del 2 Marin overvåking Agder begge ledes av NIVA. Rapport fra Del 1 «Kartlegging av potensialet for bærekraftig oppdrettsnæring på Agder» beskriver økologisk tilstand basert på seneste ØKOKYST rapportering, i tillegg til å sammenstille datalag om miljøforhold og andre forhold for å beregne «trivselsområder» for noen utvalgte arter (laks, sukkertare, blåskjell og tunikater). Rapporten fra Del 1 i Innakva hovedprosjekt gir en kort gjennomgang av den viktigste overvåkingen for økologisk tilstand, og delvis om naturtyper (tilstanden til sukkertare). Mens Tilstandsrapport for Agderkysten vil lage en tilstandsvurdering for hele økosystemet langs Agderkysten, inkludert

økologisk og kjemisk tilstand, samt økosystemkomponenter (dyreplankton, blåskjell, østers, hummer, fisk, sjøpattedyr og naturtyper som tangsamfunn, sukkertareskog, stortareskog, ålegrasenger). Det er derfor meget begrenset overlapp mellom Del 1 av Innakvas hovedprosjekt og Tilstandsrapporten, da de to prosjektene har ulikt formål. Den største gevinsten for samordning mellom de to prosjektene blir at Del 2 av Innakvas hovedprosjekt Marin overvåkning vil samle inn data i 2026 på en rekke stasjoner langs Agderkysten som vil bidra til å forbedre datagrunnlaget for ulike vannforekomster for økologisk tilstand i Tilstandsrapporten. Det foreslås også å øke stasjonsnettets til Del 2 av Innakvas hovedprosjekt, gjennom en felles søknad mellom de to prosjektene til Fylkeskommunen. Dette vil øke med stasjonsnettets med 8 ekstra stasjoner med månedlige vannprøver (kun 8 stasjoner i opprinnelig prosjekt), som i større grad vil dekke mer beskyttede og indre vannforekomster som ikke er godt nok dekket gjennom nasjonal overvåkning (ØKOKYST).

1.1 Omfang og varighet

Oppdraget skal gjennomføres for en totalpris på kr 2 400 000 eks mva i 2026, hvor halvparten er gitt som bevilgning fra Miljødirektoratet til Statsforvalteren i Agder og den andre halvparten søkes fra Havbruksfondet til Fylkeskommunen i Agder.

Startdato: 30.04.2026

Avslutningsdato: 31.12.2026

Leveranse(r) med frist(er): Tilstandsrapport 15.12.2026

2 Prosjektbeskrivelse

Formålet med prosjektet er å levere en samlet fremstilling av tilstand og utvikling for ulike plante- og dyregrupper langs Agderkysten. Prosjektet vil fokusere på Agderkysten (fylkesgrense til Agder) ut til 1nm av grunnlinjen for økologisk og kjemisk tilstand i henhold til Vannforskriften, mens det for økosystemstatus vil inkluderes havområdet ut til 12 nm fra grunnlinja der det er relevant.

NIVA har som prosjektleder ansvar for å koordinere innspill fra underleverandører, og sammenstille disse til en sluttrapport. Hver av institusjonene har hovedansvar for delkapitlene om tilstanden for Agderkysten som vist under. Alle partnere bidrar til de resterende kapitlene i rapporten.

Tilstandsrapporten skal utformes som en kort rapport (hoveddel på max 20-30 sider), som skal presenteres på en slik måte at den er lett tilgjengelig for lesere utenfor fagmiljøene (politikere forvaltning, NGO-er, journalister). Den skal legges vekt på å bruke grafiske fremstillinger av indikatorer og et språk som er lett å forstå og formidle. Rapporten skal fremstille kunnskapsgrunnlaget med et nøytralt og objektivt språk.

Innholdsfortegnelse for tilstandsrapport

1. Introduksjon (inkl. geografisk avgrensning, andre relevante aktiviteter/prosjekter). **NIVA hovedansvarlig med bidrag fra alle partnere**
2. Påvirkninger langs Agderkysten. **NIVA hovedansvarlig med bidrag fra alle partnere**
 Det har nylig vært gjennomført en Cumulative Effect Assessment (CEA) for Skagerrak, ledet av NIVA i samarbeid med HI og flere andre forskningsinstitusjoner. Dette arbeidet kan brukes som en bakgrunn for kapittelet for påvirkninger, men vil bli utvidet ved behov. Relevante underkapitler vil være:
 - Topografi og fysiske forhold (topografi, strømningsforhold)
 - Forventede klimaendringer
 - Tilførsler fra land (TEOTIL)

- Fiske
- Verneområder
- Friluftsliv og motorbåter
- Marin forsøpling og mikroplast

3. Tilstanden langs Agderkysten. Dette kapittelet vil bygge videre på datagrunnlaget beskrevet i notatet «Dataoversikt for Agderkysten» levert i 2025, og mer informasjon om tilgjengelige stasjoner, parametere og tidsperioder er beskrevet der.

3.1 Økologisk tilstand **NIVA hovedansvarlig, med bidrag fra HI og UiA**

- Klassifisering ved bruk av indikatorer fra Vanddirektivet (Støtteparametere og Biologiske kvalitetsindikatorer for Klorofyll a, nedre voksegrense for makroalger (MSMDI)/ fjæreindeks (RSLA/RSL), bløtbunnsfauna (NQi) og ålegress).

3.2 Kjemisk tilstand. **NIVA hovedansvarlig**

- Kjemisk tilstand ved bruk av miljøkvalitetsstandarder (EQS) i Vannforskriften, basert på data for blåskjell, torsk, krabbe fra overvåkingsprogrammet MILKYS (Miljøgifter i kystområdene) og industrovervåkning.

- Advarsler mot konsum av sjømat

3.3 Økosystem tilstand. **HI hovedansvarlig, med bidrag fra NINA og UiA**

-Vurdering av utvikling og tilstand for utvalgte økosystemkomponenter/arter. For disse gruppene er det ikke utviklet et klassifiseringssystem i Vanddirektivet, men vi vil basert på data tilgjengelig vurdere om det kan være mulig å benytte eksisterende indikatorer (eks. fra Havforvaltningsplanene) eller utvikle indikatorer tilpasset til Agderkysten. De følgende arter/grupper vil bli inkludert og er nærmere beskrevet i notatet «Dataoversikt for Agderkysten»: Dyreplankton, Blåskjell, Østers, Hummer, Fisk og Sjøpattedyr. NINA vil inkluderes i prosjektet fra oppstart i 2026 for å beskrive sjøfugl.

4. Naturtyper og lurv. **HI hovedansvarlig, med bidrag fra NIVA.** Naturtyper er en ensartet type natur som inkluderer alle artene som lever der og det miljøet de lever i. Vi vil beskrive fire forskjellige naturtyper; tangsamfunn, sukkertareskog, stortareskog og ålegresseng. Lurv er ikke en naturtype, men en artsgruppe alger som kan være en trussel for viktige naturtyper.

5. Truede arter og naturtyper. **HI hovedansvarlig, med bidrag fra NIVA**

6. Fremmede arter. **HI hovedansvarlig, med bidrag fra NIVA og UiA**

7. Videre overvåknings- og forskningsbehov. **NIVA hovedansvarlig med bidrag fra alle partnere**

2.1 Tidsplan for prosjektet

Tidsplan for de ulike delene av prosjektet med oversikt over milepæler er vist i **Error! Reference source not found.** Relevante nøkkelpersonell fra hver partner deltar på møter med oppdragsgiver. Oppdragsgiver kaller inn til oppstartsmøte og møte for å diskutere tilbakemelding på kvalitetssikret utkast. NIVA kaller inn til de to statusmøtene.

Tabell 1. Tidsplan med milepæler (bestemte datoer er angitt med tall)

Aktivitet	2026										
	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sept	Okt	Nov	Des
Oppstart av prosjekt	01										
Internt oppstartsmøte	primo										
Statusmøte med oppdragsgiver			x		x				x		
Tilstandsrapport											
<i>Kvalitetssikret utkast</i>										15	

oppdragsgiver(e) bør komme samlet, og innen 01.12.2026 for at innspill kan inkluderes i rapport innen endelig rapporteringsfrist. Omfang av eventuelle endringer og utbedringer av rapporten etter innspill fra oppdragsgiver må avtales spesielt dersom disse avviker fra avtalt innhold og utforming.

4 Pris og betalingsbetingelser

Priser for utførelse av oppdraget er spesifisert i tabellen nedenfor. Evt. tilleggsarbeider skal avtales skriftlig og aksepteres av begge parter. Alle beløp er i NOK uten mva. Tilbudet er basert på 2026-års prisnivå.

Fakturafrist er 5.12.2026.

Budsjett per institusjon

	Pris (tentativ fordeling pr institusjon)
NIVA (bidrag leveranse, inkl. prosjektledelse)	900.000
HI (bidrag leveranse)	850.000
NINA	250.000
UiA	400.000
Totalt	2.400.000

5 Vedlegg

Frigstad, H., Ramon, P., Borgersen, G., Engesmo, A., Staalstrøm, A., Naustvoll, L.J., Lerch, S., Schøyen, M., Ruus, A., Strohmeier, T., Falkenhaus, T., Freitas, C., Moland, E., Haugen, T.O., Hoff, S., Jentoft, S., Mo, T.A., Rinde, E., Hanssen, S.A., Husa, V., Steen, H., Walday, M. (2024). Tilstandsrapport for Oslofjorden. 978-82-577-7773-9. M-2885 | 2024. (40 pages)

Dataoversikt for Agderkysten, notat levert 15.12.2025. Journalnummer 0299/25